

fødsel. Spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om en egentlig betaling for barnet, må afgøres efter en samlet bedømmelse af omstændighederne i den konkrete sag. Det vil f.eks. kunne være acceptabelt, at der bliver betalt udgifter til medicin, svangerskabstøj, mindre beløb til ekstra kost og eventuelle rejseudgifter i forbindelse med nødvendige eller sædvanlige undersøgelser m.v.

Justitsministeriet har overvejet, om disse aftaler mod vederlag bør søges forhindret ved, at det gøres strafbart for en kvinde og et barnløst par eller en person at indgå sådanne aftaler. Justitsministeriet har imidlertid fundet, at det formentlig ikke så meget er truslen om straf, men i højere grad regler, der forhindrer, at aftaler kan realiseres, der vil være egnede til at modvirke, at sådanne aftaler indgås. Kun i de tilfælde, hvor der benyttes mellemænd, foreslås reglerne strafsanktionerede.

De foreslåede regler har som nævnt først og fremmest til formål at forhindre, at der indgås sådanne aftaler.

c. Det er som ovenfor nævnt justitsministeriets hensigt i forbindelse med vedtagelsen af reglerne i dette lovforslag at ændre de administrative regler om behandlingen af forældremyndigheds- og adoptionsager.

I bekendtgørelse nr. 561 af 16. december 1985 om forældremyndighed og samværsret vil det i § 4 blive fastsat, at statsamtet ikke må godkende aftaler om overførelse af forældremyndighed, såfremt der skal ydes vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste til indehaveren af forældremyndigheden. En tilsvarende regel vil blive indsat i § 13 a i adoptionsbekendtgørelse nr. 325 af 15. juni 1984, således at statsamtet i disse tilfælde skal nægte bevilling til adoption.

Disse regler vil i det væsentlige få karakter af en præcisering af gældende ret. Justitsministeriet har således tidligere under debatten om surrogatmødre givet udtryk for, at det følger af almindelige forvaltningsretlige principper, at myndighederne ikke må medvirke til at bringe et barns familieretlige status i orden i forhold til den, der skal have barnet, såfremt der skal ydes vederlag for barnet. Dette gælder, hvad enten aftalen om vederlag for barnet er indgået, før barnet blev avlet eller flere år efter barnets fødsel.

Ved aftaler om vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste må myndighederne ikke medvirke til, at barnet får lovligt ophold hos det par eller den, der har »bestilt« barnet, f.eks. gennem plejetilladelse, ligesom ansøgning om overførelse af forældremyndigheden eller adoption skal afslås. Ønsker moderen ikke at have barnet, kan hun give

samtakke til, at barnet anbringes i familiepleje eller adopteres af et par, der er godkendt til adoption.

Indgås der sådanne aftaler uden vederlag, og er parterne også efter barnets fødsel indstillede på at gennemføre aftalen, vil statsamtet ifølge myndighedslovens § 13 kunne godkende en aftale, hvorefter kvinden overfører forældremyndigheden til faderen, hvis han er biologisk far til barnet. Hans ægtefælle vil herefter kunne adoptere barnet gennem en stedbarns-adoption. Er manden ikke barnets biologiske far, vil parret kunne adoptere barnet, hvis de er gift. Barnet vil herefter i begge situationer i forhold til sin nye familie være stillet som deres eget barn. Således bortfalder f.eks. surrogatmoderens forsørgelsespligt, arveret m.v.

Den kvinde, der føder barnet, vil fortsat kunne fortryde aftalen om at overlade barnet til andre. Er kvinden blevet befrugtet med sæd fra den mand, der sammen med sin ægtefælle eller samlever skal have barnet, vil en aftale om overførelse af forældremyndigheden til faderen først kunne godkendes 3 måneder efter barnets fødsel. Er kvinden ikke blevet befrugtet med sæd fra den mand, der skal have barnet, vil kvinden ikke kunne forpligte sig til at bortadoptere barnet før tidligst 3 måneder efter barnets fødsel, jfr. adoptionslovens § 8, stk. 1.

Vælger kvinden at beholde sit barn, kan hun kræve børnebidrag fra den mand, der er far til barnet, ligesom barnet har arveret efter ham.

Også det par, der skal modtage barnet, vil kunne fragå aftalen, indtil der er gennemført adoption eller overførelse af forældremyndigheden. Den kvinde, der har født barnet, må derfor i sådanne tilfælde beholde barnet selv eller lade barnet adoptere af helt udenforstående.

d. Ud over at forhindre parterne i at opnå plejetilladelse, overførelse af forældremyndigheden og bevilling til adoption, hvis der ydes vederlag m.v., er der som ovenfor nævnt efter justitsministeriets opfattelse behov for at gribe ind over for mellemmandsvirksomhed. Det foreslås derfor i § 33, at det skal være ulovligt at formidle enhver form for aftaler af denne karakter mod eller uden vederlag. Forbudet gælder både formidleren og parterne selv. Også annoncering med henblik på at skaffe forbindelse mellem parterne foreslås gjort strafbar. Baggrunden for forslaget er som udgangspunkt at modvirke arrangementer af denne art. Det er endvidere formålet at hindre mellemænd i økonomisk at kunne udnytte barnløse pars stærke ønske om at få et barn og socialt dårligt stillede kvinders situation. Som anført ovenfor bør det dog fortsat være muligt, at typisk slægtninge og nære venner